

בראשית מה

(א) ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש אתו בהתנדע יוסף אל אחיו: (ב) ויתן את קלו בבכי וישמעו מצרים וישמע בית פרעה: (ג) ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו: (ד) ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו ויאמר אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה: (ה) ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה כי למחיה שלחני אלהים לפניכם: (ו) כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ ועוד חמש שנים אשר אין חריש וקציר: (ז) וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדלה: (ח) ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלהים וישמיני לאב לפרעה ולאדון לכל ביתו ומשל בכל ארץ מצרים: (ט) מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו כה אמר בנך יוסף שמני אלהים לאדון לכל מצרים רדה אלי אל תעמד: (י) וישבת בארץ גשן והיית קרוב אלי אתה ובניך ובני בנך וצאנך ובקרך וכל אשר לך: (יא) וכלפילתי אתך שם כי עוד חמש שנים רעב פן תגרש אתה וביתך וכל אשר לך: (יב) והנה עיניכם ראות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם: (יג) והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים ואת כל אשר ראיתם ומהרתם והורדתם את אבי הנה: (יד) ויפל על צוארי בנימין אחיו ובנך ובנך על בכה על צוארי: (טו) וינשק לכל אחיו ויבד עליהם ואחר כך דברו אחיו אתו: (טז) והקול נשמע בית פרעה לאמר באו אחי יוסף וייטב בעיני פרעה ובעיני עבדיו: (יז) ויאמר פרעה אל יוסף אמר אל אחיך זאת עשו טענו את בעיניכם ולכו באו ארצה כנען: (יח) וקחו את אביכם ואת בתיכם ובאו אלי ואתנה לכם את טוב ארץ מצרים ואכלו את חלב הארץ: (יט) ואתה צויתך זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם ולנשיכם ונשיאתם את אביכם ובאתם: (כ) ועיניכם אל תחס על פליכם כי טוב כל ארץ מצרים לכם הוא: (כא) ויעשו כן בני ישראל ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה ויתן להם צדה לדרך: (כב) לכלם נתן לאיש חלפות שמלת ולבנימן נתן שלש מאות כסף וחמש חלפות שמלת: (כג) ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים מטוב מצרים ועשר אתנת נשאת בר לחם ומזון לאביו לדרך: (כד) וישלח את אחיו וילכו ויאמר אלהם אל תרגזו בדרך [שיכעוס איש על אחיו בעבור מכירתו - אבן עזרא]: (כה) ויעלו ממצרים ובאו ארץ כנען אל יעקב אביהם: (כו) ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא משל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם: (כז) וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם: (כח) ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי אלכה ואראנו בטרם אמות:

בכור שור (מה: כו)

ויפג לבו: ... לשון הנחה, כלומר: וינח לבו, שלא נתעורר במה שאומרים לו, כי לא האמין להם, אבל משראה העגלות, הבין כי הם אומרים אמת.

רש"י בראשית פרק מה פסוק כז

את כל דברי יוסף - סימן מסר להם במה היה עוסק כשפירש ממנו, בפרשת עגלה ערופה, זהו שאמר "וירא את העגלות אשר שלח יוסף" ולא אמר "בעגלות אשר שלח פרעה" [כדלהן (מו: ה)]:

ברכות לא:א

תנו רבנן: אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות, ולא מתוך עצלות, ולא מתוך שחוק, ולא מתוך שיחה, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך שמחה של מצוה. וכן לא יפטר אדם מחברו לא מתוך שיחה, ולא מתוך שחוק, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך דברים בטלים - אלא מתוך דבר הלכה, שכן מצינו בנביאים הראשונים שסיימו דבריהם בדברי שבח ותנחומים. וכן תנא מרי בר בריה דרב הונא בריה דרבי ירמיה בר אבא: אל יפטר אדם מחברו אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך זוכרהו.

רש"י בראשית לג:ב

ודברי תורה "כפטיש יפוצץ סלע", מתחלקים לכמה טעמים, ואני ליישב פשוטו ושמעונו של מקרא באתי:

רשב"ם בראשית פרק מה

(כז) את כל דברי יוסף - שאר דברים שדיבר אליהם הכתובים למעלה שבכה על צואריהם והכירו בודאי שהוא אחיהם. וגם ראה את העגלות אשר שלח יוסף על פי פרעה, ותחי רוח יעקב, כי שמר את הדבר שסוף יוסף להיות מושל [והעגלות הללו] אינן יוצאות ממצרים כי אם על פי מושל, כמו שפירשתי למעלה (יט):

העמק דבר בראשית פרק מה

(כז) וירא את העגלות – טורח רב כזה אין לחוש לשקר ... ובזה האמין.

R. Avigdor Bonchek, "What's Bothering Rashi"

This is Rashi's explanation. It is certainly not p'shat, since Eglah and Agalah are two different words. Also, on a p'shat level we could add, that the laws of Eglah Arufa were given at Sinai, much after Joseph's time. But there is a much simpler explanation; one which is closer to p'shat. Jacob didn't believe his sons But once he saw the wagons that Joseph sent "to carry him" to Egypt, he knew it was no lie. Since all he had to do was get in the wagons and go down to Egypt and he would see for himself. So the sons wouldn't have lied in such a way that they could be easily detected. This fits in with p'shat because the very next verse says "And Israel said: It is enough! Joseph my son is yet alive. I will go and see him before I die. And Israel journeyed etc."

~~ עגלה ערופה ~~

דברים כא

(א) פי ימצא חלל באדמה אשר יקוק אלהיך נתן לך לרשתה נפל בשדה לא נודע מי הפהו: (ב) ויצאו זקניך ושפטיו ומדדו אל הערים אשר סביבת החלל: (ג) והיה העיר הקרבה אל החלל ולקחו זקני העיר ההוא עגלת בקר אשר לא עבד בה אשר לא משכה בעל: (ד) והורדו זקני העיר ההוא את העגלה אל נחל איתו אשר לא יעבד בו ולא יזרע וערפו שם את העגלה בנחל: (ה) ונגשו הפהנים בני לוי כי בס בחר יקוק אלהיך לשרתו ולברך בשם יקוק ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע: (ו) וכל זקני העיר ההוא הקרבים אל החלל ירחצו את ידיהם על העגלה הערופה בנחל: (ז) וענו ואמרו ידינו לא <שפכה> שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו: (ח) פפר לעמד ישראל אשר פדית יקוק ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל ונפפר להם הדם: (ט) ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני יקוק: ט

סוטה מו:ב

זקני העיר רוחצין ידיהן כו'. ת"ר: + דברים כא + וכל זקני העיר ההיא הקרובים אל החלל ירחצו את ידיהם על העגלה הערופה בנחל - שאין ת"ל הערופה, ומה ת"ל הערופה? על מקום עריפתה של עגלה; ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו - וכי על לבנו עלתה שב"ד שופכין דמים?! אלא, לא בא לידינו ופטרנוהו בלא מזונות, ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה.

זוהר ויגש ר"י: (עם מתוק מדבש)

בא וראה: יוסף כשנפרד מאביו נשתלח בלא לוייה ובלא אכילה והיה מה שהיה [שנתגלגל הדבר שנמכר למצרים] כך שאמר יעקב "טרוף טרוף יוסף" [לפי שחשב שנהרג], אמר "כי ארד אל בני אבל שאולה" [רצונו היה לומר] "לפי שאני גרמתי לו [שנהרג לפי ששלחתי אותו בלא אכילה ובלא לוייה], ועוד שהייתי יודע שאחיו שונאים אותו אליהם [ונחשב כאילו אני מסרתיו למיתה], ואת זה רמז לו [יוסף בשליחות העגלות הרומזות על ענין עגלה הערופה, ש"ל שהוא היה הגורם למיתתו אם היה נהרג לפי ששלח אותו למקום סכנה].

תורה תמימה בראשית פרק מה פסוק כז

יש אומרים מהו "ותחי רוח יעקב"? רוח הקודש שנסתלק ממנו שרתה עליו באותה שעה [שם שם]: (יג) עיין בשמונה פרקים להרמב"ם (פי ז') שהסביר ענין הסתלקות הנבואה מיעקב בימי אבלו על יוסף ע"פ מ"ש בשבת ל' ב' אין הנבואה חלה אלא מתוך שמחה, ועתה שבה אליו, ועי"ש עוד.

רמב"ן בראשית פרק מה פסוק כז

(כז) וידברו אליו את כל דברי יוסף - יראה לי על דרך הפשט שלא הוגד ליעקב כל ימיו כי אחיו מכרו את יוסף, אבל חשב כי היה תועה בשדה והמוצאים אותו לקחוהו ומכרו אותו אל מצרים, כי אחיו לא רצו להגיד לו חטאתם, אף כי יראו לנפשם פן יקצוף ויקללם, כאשר עשה בראובן ושמעון ולוי (להלן מט ג - ז). ויוסף במוסרו הטוב לא רצה להגיד לו, ולכך נאמר ויצו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר וגו', ואלו ידע יעקב בענין הזה היה ראוי להם שיחלו פני אביהם במותו לצוות את יוסף מפיו, כי ישא פניו ולא ימרה את דברו, ולא היו בסכנה ולא יצטרכו לבדות מלבם דברים: